

Inbreng wetsvoorstel

Begrotingsstaten van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor 2023

“In de glastuinbouw is veel potentie om koploper te zijn in energiezuinige en circulaire productie van hoogwaardige producten,” zo stelde het coalitieakkoord. Een ambitie die de glastuinbouw volledig omarmt: we willen klimaatkampioen worden! Niet voor niets wil de tuinbouw als eerste sector van Nederland in 2040 klimaatneutraal worden. Met een financieel gezonde sector en passende prikkels, geven we de glastuinbouw alle benodigde handvatten om samen met keten en Rijk deze ambitie te realiseren.

Betrek glastuinbouw in integrale aanpak Transitiefonds

Glastuinbouw Nederland is ingenomen met het voorstel van de regering om via het Transitiefonds versneld uit de stikstofimpasse te komen. Met het fonds wil het Rijk transitie maatregelen kunnen financieren, die ook bijdragen aan andere duurzaamheidsopgaven (biodiversiteit, waterkwaliteit, klimaat, etc.), om zo tot een integrale aanpak in het landelijk gebied te komen. Daarbij ligt ook een unieke rol voor de Nederlandse glastuinbouw, die nu nog niet door het kabinet wordt erkend.

Modernisering van het teeltareaal glastuinbouw is daardoor niet toegestaan als maatregel onder het Transitiefonds. Glastuinbouw is zelfs expliciet uitgesloten. Terwijl modernisering van het teeltareaal glastuinbouw juist uitstekend passen in de doelen van het NPLG. Herstructurering van glastuinbouwgebieden rondom veenweide, verplaatsing van solitaire bedrijven of stimulering van kringlooptuinbouw via collectieve waterzuivering en gesloten kassen met nagenoeg geen emissies streven tegelijkertijd meerdere NPLG-doelen na. Bovendien is het maar de vraag of modernisering van teeltareaal onder de doelen van het Klimaatfonds kan worden geschaard. Hierdoor valt de glastuinbouw mogelijk tussen wal en schip en kan niet zijn gewenste sleutelrol in de energietransitie vervullen.

- ➔ Modernisering van het teeltareaal glastuinbouw draagt bij aan de doelen van het NPLG. Daarnaast kan de glastuinbouw bijdragen aan natuurherstel, de Kaderrichtlijn Water (KRW), hydrologische maatregelen (in veengebieden) en hermeandering van beken. Is de minister voor Natuur en Stikstof bereid de glastuinbouwsector toegang te geven tot de landelijke maatregelen in het Transitiefonds Landelijk gebied en natuur om de transitie in de sector te faciliteren?

Weerbare teelten gestimuleerd met wenkend beleid

De glastuinbouw is wereldwijd koploper in het telen van gezonde glasgroente- en sierteeltproducten. Weerbare teeltsystemen en planten zijn hierbij fundamenteel. In het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 bouwt Glastuinbouw Nederland samen met andere organisaties deze ambities uit. Conform geïntegreerde gewasbescherming (IPM) krijgen ziekten en plagen zodoende minder kansen krijgen en het gebruik van chemische gewasbescherming zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

- ➔ Weerbare teelten, bodems en planten vormen de basis voor een gezonde tuinbouw. Doorontwikkeling van IPM-tools, (wetenschappelijke) kennisontwikkeling en -deling gericht op weerbaarheid kunnen telers met verschillende teeltsystemen ondersteunen deze transitie te maken. Deelt de minister van LNV de mening dat een investerings- en versnellingsimpuls in kennisontwikkeling- en deling de transitie naar weerbare teelten kan bevorderen en telers meer handelingsperspectief biedt?

Onder EU-wetgeving, de Sustainable Use Regulation (SUR), moet het chemisch gewasbeschermingsmiddelengebruik in de EU tegen 2030 worden gehalveerd. Als er één sector is die deze doelstelling kan behalen, is het de glastuinbouw met zijn gesloten teeltsystemen. Deze vermindering is echter alleen mogelijk als er genoeg laagrisico-, biologische en technische alternatieven zijn. Deze middelen zijn echter nog vaak onvoldoende beschikbaar. Het is daarom cruciaal dat de beschikbaarheid over en toegankelijkheid tot groene alternatieven in Europa wordt versneld. Ook moeten moderne veredelings technieken als CRISPR-Cas snel worden toegestaan en toegankelijk worden voor veredelaars. Alleen dan beschikken telers over voldoende tools om IPM nader te implementeren.

- Voor weerbare teelten moeten voldoende laagrisico-, biologische en technische alternatieven beschikbaar en geautoriseerd zijn op de interne markt. Ziet de minister van LNV mogelijkheden om de beoordelingscapaciteit door de NVWA ten behoeve van autorisatie van deze groene alternatieven structureel te verhogen?
- Precisietechnieken en alternatieven staan vaak nog in de kinderschoenen. Voor ontwikkeling en bredere toepassing van deze alternatieven is nog veel (wetenschappelijk en praktijk) onderzoek en aanpassing van wet- en regelgeving nodig. Een meerjarig stimuleringsprogramma dat nauw aansluit op het Uitvoeringsprogramma kan de introductie van precisietechnieken en andere groene alternatieven in de praktijk bespoedigen. Is de minister van LNV bereid om meerjarig ruimte te bieden voor een programma, aanvullend op het Uitvoeringsprogramma, om de praktische toepassing van laagrisico-, biologische en technische alternatieven uit te bouwen?

Weerbare teelten in Europa vraagt ook bescherming van Europees grondgebied tegen (quarantaine) ziekten en plagen. Dit leidt tot strengere eisen aan de productie van plantmateriaal. Preventieve maatregelen om de invoer van ziekten en plagen te voorkomen dragen hier aan bij en borgen de hoge fytosanitaire kwaliteit van Nederlands uitgangsmateriaal.

- Met toenemende internationale handel en intern vervoer binnen de EU wordt borging van fytosanitaire kwaliteit in de tuinbouwketen steeds belangrijker. Is het mogelijk een langjarige bewustwordings- en preventiecampagne op te zetten om ondernemers bewuster te maken van fytosanitaire risico's en hen aan te zetten tot het nemen van preventieve maatregelen? Zijn er daarnaast volgens de minister van LNV kansen om te investeren in het versterken van kennis en expertise over plantenziekten en plagen bij de NVWA (o.a. bij het derdelandenteam) en het team markttoegang van LNV?

Nieuwe energie voor de tuinbouw

In Nederland hebben we de afgelopen jaren fors ingezet op de energietransitie, maar daarbij leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie uit het oog verloren. Diversificatie van energiebronnen in Europa is daarom nu noodzakelijk om het energieaanbod te vergroten. De Nederlandse tuinbouw kan een grote rol spelen om de opwek van duurzame energie nationaal een sterke impuls te vervullen. En daarmee onze afhankelijkheid van (Russisch) aardgas versneld verminderen. Een maatschappelijke rol die de tuinbouw graag op zich neemt. Zo wil de glastuinbouwsector graag op korte termijn samen met het Rijk inzetten op een [investeringsimpuls](#) voor de energietransitie. Doel is binnen vijf jaar het aardgasverbruik met ruim 900 miljoen kuub per jaar te verlagen en de CO₂-uitstoot met ruim 1,6 megaton per jaar. Deze snelle reductie, vergelijkbaar met het jaarverbruik van ruim 750.000 huishoudens, is buitengewoon voor Nederland.

- De Nederlandse tuinbouw wil versneld het aardgasverbruik in de tuinbouw en haar CO₂-emissies reduceren. Om dit doel samen met het Rijk op korte termijn te behalen is nodig:
1. Uitbreiding van de regeling Borgstellingskrediet voor de Landbouw;
 2. Bijstelling van de stokkende SDE-regeling;
 3. Een verruiming van het subsidieplafond conform het EU-steunpakket;
 4. Een maatwerk aanpak om regionale projecten te versnellen;
 5. Een bijstelling van de Innovatiebox;
 6. Een optimalisatie van de Mijnbouwwet, en
 7. De realisatie van voldoende externe CO₂-bronnen voor gewasteelt nodig.

Is de minister van LNV in staat om op korte termijn samen met de minister voor Klimaat en Energie, de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst en de sector concrete maatregelen, zoals bovenstaande, te treffen om de glastuinbouw van een impuls in de energietransitie te voorzien?

Investeren in meer energiebesparing

Meer glastuinbouwbedrijven konden dit jaar profiteren van subsidie voor het invoeren van energiebesparende technieken. Het plafond voor de regeling Energie-efficiëntie glastuinbouw (EG) werd dit jaar met 35 miljoen euro verhoogd door EG-budget van komende jaren naar voren te halen. De openstelling van de regeling liep tot 30 juni, maar werd met ruim 20 miljoen euro overtekend. De regeling is bedoeld om een grote groep bedrijven te stimuleren te investeren in energiebesparende technieken die een onrendabele top kennen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aansluiten van een bedrijf op een warmtenetwerk, de aanschaf van een luchtbehandelingsysteem of - sinds vorig jaar - het ophangen van ledverlichting. Alle maatregelen gericht op energiebesparing. Cruciaal ten tijde van een energiecrisis.

- Doordat het budget voor de EG-regeling dit jaar naar voren is gehaald, is er komende jaren minder budget beschikbaar om te investeren in een energie-efficiënte glastuinbouw. Terwijl ondernemers staan te springen om verder energie te besparen. Is de minister van LNV in staat het EG-budget voor de komende jaren opnieuw aan te vullen voor verdere energiebesparing, bijvoorbeeld onder het Klimaat- of Transitiefonds?

Borgstelling voor een toekomstige tuinbouw

De energiecrisis vraagt veel van onze samenleving. Nog voordat de winterkou is ingetreden doen huishoudens en bedrijven hun uiterste best om de financiële klappen op te vangen. We gaan efficiënter om met onze energie en stappen over naar duurzame alternatieven, thema's waar de glastuinbouw de afgelopen decennia reeds sterk op heeft ingezet. Niettemin dreigt de energiecrisis ook het Nederlandse tuinbouwcluster te ontwrichten. Door de hoge energieprijzen stijgen de energiekosten, kosten die niet kunnen worden doorberekend. Met minder aanbod aan groente, fruit, bloemen en planten uit Nederland tot gevolg.

- Een uitbreiding van het borgstellingskrediet, onder de herziene Europese Staatssteunkaders, geeft telers op korte termijn de benodigde lucht geven in de strijd om lijfsbehoud. Dit geeft hen ook toegang tot financiering om te investeren in een energie-efficiënte productie. Bedrijven moeten immers financieel fit zijn om de energietransitie te maken. Ziet de minister de mogelijkheden voor financiële garantstellingen voor normaliter gezonde bedrijven, die buiten hun schuld door uitzonderlijke marktomstandigheden in liquiditeitsproblemen zijn gekomen, om hun bedrijfsvoering te verduurzamen en hun gasafhankelijkheid te verminderen?

- ➔ Om de financieringsmogelijkheden voor verduurzamingsinvesteringen door het mkb te vergroten is de BMKB verruimd met een groen luik, de [BMKB-Groen](#). De BMKB-Groen is bedoeld voor mkb'ers, maar staat niet open voor land- en tuinbouw. Is het mogelijk om, in overleg met de minister van EZK en minister voor Klimaat en Energie, deze regeling tevens open te stellen voor telers, zodat zij beter toegang krijgen tot financiering voor duurzaamheidsinitiatieven?

Handhaaf verlaagd btw-tarief voor de sierteelt

De sierteeltsector is een belangrijke economische sector voor Nederland met een productiewaarde van ongeveer 6 miljard per jaar en een totale exportwaarde van ruim 9 miljard. Het lage btw-tarief in de sierteelt is in 1975 ingesteld op initiatief van de Tweede Kamer, om omzet en werkgelegenheid in de sector te stimuleren en sierteeltproducten toegankelijk te maken als Nederlands cultuurproduct voor lage inkomensgroepen. De sierteelt kent immers een hoge prijselasticiteit. Een toename van een kostprijsverhogende belasting heeft dan ook direct effect op de vraag naar bloemen en planten, die daardoor zal afnemen. Dat blijkt ook uit onderzoek van [Wageningen Economic Research](#).

Wageningen stelt dat een btw-verhoging leidt tot een dalende consumentenvraag van 432 miljoen euro (-13 procent) en een verlies van 2.830 banen in de keten. Frankrijk en Spanje hebben al eens hun btw-tarief voor de sierteelt verhoogd naar het algemene tarief. Dat beleid is binnen enkele jaren resoluut teruggedraaid omdat de vraaguitval leidde tot faillissementen en werkloosheid in de gehele keten. Dit laat goed zien hoe groot het effect daadwerkelijk is van een verhoging van het verlaagd btw-tarief naar het algemene tarief op omzet en werkgelegenheid in de sierteeltsector.

- ➔ Vanwege hoge prijselasticiteit zal een verhoging naar het algemeen btw-tarief grote gevolgen hebben voor sierteeltproducenten. Niet alleen gaan banen in de hele keten verloren gaan, ontstaat er een verlies van inkomsten uit inkomstenbelastingen door faillissementen en lagere productie, maar ook stijgen de kosten van sociale zekerheid en verliezen we exportgoederen en kennisontwikkeling in de Nederlandse economie. Daarnaast moeten ook de positieve effecten van sierteeltproducten op de mentale volksgezondheid, de leefbaarheid in de stad en vergroening van stedelijk gebied, tevens doelen van de Green Deal, beter worden onderkend. Is de minister van LNV daarom bereid samen met de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst het verlaagd btw-tarief op sierteeltproducten te behouden om noodzakelijke innovatie en kennisontwikkeling en vergroening van stedelijk gebied in stand te houden?

Databescherming in kennisintensieve Topsector T&U

Het aantal cyberaanvallen stijgt. Door toenemende digitalisering en data-gedreven tuinbouw krijgen ook steeds meer ondernemers binnen de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (T&U) te maken met cyberincidenten. Door de ketenafhankelijkheid van het tuinbouwcluster - van toelevering tot teelt tot handel - wordt de gehele sector geraakt als ketenpartners niet kunnen leveren door een cyberincident. Aan de andere kant komen digitalisering van de keten en autonome kas niet van de grond als ondernemers geen digitale gegevens kunnen uitwisselen omdat de digitale veiligheid niet op orde is. Naarmate de onderlinge gegevensuitwisseling toeneemt, neemt ook de kwetsbaarheid van de keten toe wanneer één van de ketenpartners wordt getroffen door een cyberincident.

- ➔ Digitale veiligheid in deze kennisintensieve en innovatieve Topsector is van groot belang. Het raakt direct onze voedselvoorziening. Niet alleen kunnen digitalisering en data de sector verder professionaliseren en verduurzamen, het maakt telers,

veredelaars en handelaren ook kwetsbaar voor inbreuk. Kan de minister van LNV digitalisering van de tuinbouw alsook digitale veiligheid van deze Topsector T&U daarom prioriteren in het nieuwe Kennis- en Innovatieconvenant (KIC) 2024-2027?

Landbouwraden van belang voor onze internationale koppositie

Het landbouwattachénetwerk (LAN) zet zich in voor de internationalisering van de Nederlandse land- en tuinbouw. Als deskundige partner draagt het LAN bij aan het verdienvermogen van Nederland, een duurzame wereldvoedselvoorziening en versterking van de biodiversiteit in lijn met de LNV visie en de *Sustainable Development Goals* (SDG). De landbouwraden helpen de sector lokaal met het vinden van marktinformatie op maat, het verkrijgen van informatie over wet- en regelgeving, ondersteuning bij fytosanitaire handelsbelemmeringen en het vinden van samenwerkingspartners. Het LAN dient daarmee alle bedrijven, ondernemers en kennisinstellingen uit de agrarische sector in alle schakels van de keten: van uitgangsmateriaal (zaad, veevoer) en primaire producten tot eindproducten, maar ook de verwerkende industrie, toelevering, techniek, dienstverlening, handel en logistiek.

- ➔ Voor de kennisintensieve Topsector T&U is het LAN van groot belang om haar kennis en innovaties wereldwijd te delen en lokaal in te zetten ten behoeve van verduurzaming. Daarom is het belangrijk dat ambassades ter plaatse over voldoende operationele ondersteuning beschikken om de export van kennis en innovaties en handelsrelaties tussen landen te faciliteren. Wat is de inzet van de minister van LNV om het LAN structureel te ondersteunen en het radennetwerk nader uit te breiden?